

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea pct. 2 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3206 din 8 noiembrie 2024 cu privire la sesizările nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078 din 6 noiembrie 2024, obligarea Comisiei Electorale Centrale să reflecte în raportul privind rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova constatările Misiunii internaționale de observare a alegerilor din Declarația privind constatările și concluziile preliminare, elaborată de Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), Adunarea Parlamentară a OSCE (AP OSCE), Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) și Parlamentul European (PE) pe marginea organizării scrutinului în raportul cu privire la rezultatele alegerilor prezidențiale și a misiunii de observare „Promo-LEX”, expuse în sesizări,

împotriva hotărârii din 13 noiembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 3ra-902/24

NR. PIGD 2-24127960-01-3ra-15112024)

Contestație în materie electorală. Recursul este vădit neîntemeiat. Art. 246 alin. (2) lit. h) Cod administrativ. Dezacordul recurentului cu hotărârea instanței ierarhic inferioare nu constituie un temei de casare a acesteia.

Curtea de Apel Chișinău, jud. Gh. Mîra, A. Braga, V. Sîrbu,

16 noiembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Ion Malanciuc,

Oxana Parfeni, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 11 noiembrie 2024, prin intermediul poștei electronice (f.d.2), Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Comisiei Electorale Centrale, prin care a solicitat anularea pct. 2 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3206 din 8 noiembrie 2024 cu privire la sesizările nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078 din 6 noiembrie 2024, obligarea Comisiei Electorale Centrale să reflecte în raportul privind rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și 3 noiembrie 2024 constatările Misiunii internaționale de observare a alegerilor din Declarația privind constatările și concluziile preliminare, elaborată de Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), Adunarea Parlamentară a OSCE (AP OSCE), Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) și Parlamentul European (PE) pe marginea organizării scrutinului în raportul cu privire la rezultatele alegerilor prezidențiale și a misiunii de observare „Promo-LEX”, expuse în sesizările nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078 din 6 noiembrie 2024.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că în ziua celui de al doilea tur de scrutin pentru alegeri prezidențiale din 3 noiembrie 2024, au fost identificate unele abateri în procesul organizării alegerilor, circumstanțe constatate și reflectate în raportul Misiunii internaționale de observare a alegerilor-Declarația privind constatările și concluziile preliminare, elaborată de Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), Adunarea Parlamentară a OSCE (AP OSCE), Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) și Parlamentul European (PE) și raportul misiunii de observare „Promo-LEX”. Astfel, având în vedere importanța concluziilor inserate, a fost sesizată Comisia Electorală Centrală, în vederea informării despre abaterile depistate și indicării acestora în raportul cu privire la rezultatele alegerilor prezidențiale, însă prin hotărârea nr. 3206 din 8 noiembrie 2024, Comisia Electorală Centrală a hotărât: „1. Se ia act de sesizările Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078 din 6 noiembrie 2024. 2. Se respinge solicitarea de reflectare în raportul Comisiei Electorale Centrale privind rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și 3 noiembrie 2024 a constatărilor

misiunilor de observare menționate în sesizările Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078 din 6 noiembrie 2024. 3. Hotărârea se aduce la cunoștință participanților la procedura administrativă. 4. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se publică pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale și poate fi contestată în decurs de 3 de zile, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău (adresă: str. Teilor, nr. 4, mun. Chișinău).” Drept urmare, reclamantul și-a exprimat dezacordul cu respingerea solicitării privind reflectarea în raportul Comisiei Electorale Centrale privind rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și 3 noiembrie 2024 a constatărilor misiunilor de observare, pct.2 al hotărârii.

3. Totodată, a menționat că rolul observatorilor în procesul electoral este reglementat de art.88 Codul electoral, citând alineatele (1), (2) lit.a),b), alin.(8), alin.(9), concluzionând că misiunile de observare sunt reprezentate de persoane instruite și experimentate în domeniul electoral și care se pot expune în mod obiectiv asupra organizării alegerilor și evenimentelor care sunt importante pentru scrutin și exprimarea voinței alegătorilor, iar observatorii internaționali sunt reprezentanții instituțiilor pe care chiar Comisia Electorală Centrală îi invită în calitate observatori la alegeri. În opinia reclamantului, concluziile și constatările formulate trebuie să fie luate în considerare de Comisia Electorală Centrală și să fie reflectate în raportul cu privire la rezultatele alegerilor prezidențiale. Or conform art. 148 Cod electoral – în termen de 10 zile de la primirea actelor de la Comisia Electorală Centrală, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către organele electorale și instanțele de judecată a contestațiilor depuse conform procedurilor stabilite, Curtea Constituțională confirmă sau infirmă, printr-un aviz, legalitatea alegerilor. Însă în lipsa concluziilor formulate de misiunile de observare, Curtea va fi în imposibilitate să examineze în mod multiaspectual modul de organizare și desfășurare a alegerilor.

4. Reclamantul a precizat că pentru turul II al alegerilor prezidențiale, Misiunea de observare „Promo-LEX” a delegat câte un observator pe termen scurt în 614 secții de votare. În toate cele 30 de secții de votare unde și-au exercitat dreptul de vot alegătorii din regiunea transnistreană a fost repartizat câte un observator static. O atenție aparte a fost acordată secțiilor de votare din străinătate, unde au fost delegați 90 de observatorii statici. În rezultatul prelucrării tuturor rapoartelor recepționate de la observatori, „Promo-LEX” a constatat un număr de 791 de incidente pe parcursul votării. Printre cele mai importante abateri s-au evidențiat: „Urnele de vot nu au fost sigilate potrivit procedurilor legale/ ruperea/ deteriorarea sau absența sigiliilor pe urnele de vot: turul I – 31, turul II – 55; Prezența nejustificată a persoanelor neautorizate în incinta secției de votare: turul I – 51, turul II – 41; Buletinele de vot nerepartizate membrilor BESV nu sunt păstrate în loc sigur în incinta secției de votare: turul I – 24, turul II – 15; Agitație electorală sau PR negru

în incinta secției de votare pentru a determina alegerea alegătorilor: turul I – 30, turul II – 15; Încetarea/suspendarea nejustificată a votării în secția de votare: turul I – 7, turul II – 19; Acte de violență sau intimidări ale alegătorilor sau altor persoane: turul I – 10, turul II – 17; Deficiențe în funcționarea SIAS Alegeri (suspendarea funcționării; situații când SIAS Alegeri indică faptul că alegătorul a votat, iar acesta susține că nu a votat): turul I – 45, turul II – 127; Deficiențe în listele electorale (discrepanțe dintre adrese; alegători decedați; semnături în locul altor persoane): turul I – 76, turul II – 65; Întreruperea procesului de filmare a procedurilor de votare și numărare a buletinelor de vot, alte incidente ce țin de filmarea procedurilor de vot: turul I – 98, turul II – 51.” Astfel, nesigilarea corespunzătoare a urnelor de vot, prezența nejustificată a persoanelor neautorizate în incinta secției de votare, lipsa locurilor sigure în vederea păstrării buletinelor de vot, încetarea/suspendarea nejustificată a votării în secția de votare, suspendarea funcționării SIAS Alegeri, situații când SIAS Alegeri indică faptul că alegătorul a votat, iar acesta susține că nu a votat, deficiențe în listele electorale, întreruperea procesului de filmare a procedurilor de votare și numărare a buletinelor de vot, în mod obiectiv pun la dubii corectitudinea procesului electoral, în special când abaterile menționate sunt identificate chiar de misiunea de observare a alegerilor.

5. În Declarația privind constatările și concluziile preliminare, elaborată de Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), Adunarea Parlamentară a OSCE (AP OSCE), Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) și Parlamentul European (PE) s-a atras atenția la unele nereguli cât pe parcursul celui de al doilea tur de scrutin, atât și din ziua votării, în special: „Președinta în exercițiu a continuat să beneficieze de utilizarea abuzivă a resurselor administrative, cu toate că aceasta a fost în mod considerabil mai puțin răspândită decât în primul tur de scrutin, precum și de acoperirea mediatică neechilibrată. Acest fapt nu a asigurat condiții egale pentru ambii concurenți electorali.”; „Radiodifuzorul public a oferit mai multă acoperire mediatică celor doi candidați în turul doi de scrutin, deși un mare segment din acoperirea la radio a fost dedicat activității guvernului fără o analiză critică. Monitorizarea mass-mediei a Misiunii ODIHR a reflectat faptul că deși majoritatea posturilor TV monitorizate au dedicat în mod echitabil cantități egale de timp în cadrul emisiunilor de știri ambilor candidați, a existat o părtinire în favoarea președintei în exercițiu la toate cele patru canale TV monitorizate. Acoperirea mediatică a Doamnei Sandu a fost făcută aproape în mod exclusiv pozitiv sau neutru, iar acoperirea negativă cu privire la campania sa electorală a fost neînsemnată. În același timp, acoperirea mediatică a candidaturii Domnului Stoianoglo a fost făcută într-o manieră mai critică, inclusiv printr-o acoperire mai puțin pozitivă și uneori negativă în cadrul programelor editoriale.”; „Doamna Sandu a discreditat parcursul lui Stoianoglo în calitate de fost procuror general și l-a asociat cu oligarhii fugari

Ilan Șor și Veaceslav Platon. Cu sloganul „Noi Salvăm Moldova”, campania electorală a Doamnei Sandu a încurajat susținătorii să-i aducă la secțiile de votare pe alegătorii care s-au abținut de la vot în primul tur de scrutin, avertizând despre izolarea Moldovei, inclusiv de pierderea sprijinului financiar al UE, sprijinul pentru infrastructură, și liberalizarea regimului de vize dacă Domnul Stoianoglo vine la putere (a se vedea site-ul oficial).”; „Materialele de propagandă electorală pentru Doamna Sandu observate de Misiunea ODIHR l-au numit pe Domnul Stoianoglo un bărbat „slab ” și „controlat”, în timp ce membrii PAS l-au acuzat pe oponentul acesteia de asocieri cu „hoți”, „asasini” și „trădători”. Într-o postare pe Facebook, vicepreședintele PAS și deputatul Radu Marian a scris: „Dacă candidatul lui Dodon [fost președinte și liderul PSRM Igor Dodon] câștigă, acest lucru înseamnă întoarcerea în Moldova a lui [Ilan] Șor, [Veaceslav] Platon și alți indivizi care au jefuit această țară. Cu scheme, bandiți, asasini, intimidarea și suprimarea democrației... Putem cu siguranță evita acest scenariu prin votul pentru Maia Sandu și convingerea cel puțin a unei persoane care nu a votat sau a votat pentru altcineva să facă la fel.” într-un alt video de pe Facebook, ministrul Afacerilor Externe Mihai Popșoi a spus: „Domnule ex procuror general Stoianoglo, cum pot oamenii să aibă parte de dreptate dacă dumneavoastră scoateți basma curată hoții, bandiții și trădătorii? I-ați dat foaie de drum prietenului Platon, l-ați acoperit pe vecinul Șor, l-ați scăpat de dosar pe sponsorul politic Dodon.”; „În 21 octombrie, mai mulți susținători PAS au postat două video-uri pe rețelele sociale în care a fost utilizat un limbaj xenofob împotriva Domnului Stoianoglo, care este găgăuz de etnie. În primul video, care a fost eliminat încă de atunci, un utilizator a declarat: ”Dăm țara pe mâinile unui găgăuz. Dacă s-ar trezi Ștefan cel Mare, ar muri din nou văzând pe cine punem la conducere”. Începând cu 24 octombrie, video-ul a fost vizualizat de mai mult de 500.000 de ori și a primit mai mult de 11.000 de aprecieri. În cel de-al doilea video, un alt utilizator a spus că „Un moldovean nu va vota niciodată pentru un găgăuz. Găgăuz înseamnă un trădător al țării.” Până la 1 noiembrie, acest video a fost vizualizat de peste 339.000 de ori, distribuit de peste 3.300 de ori și a primit peste 6.700 de aprecieri.”; „Cu mai puțină agitație electorală observată în general, utilizarea abuzivă a resurselor administrative în perioada turului doi de scrutin a fost în mod considerabil mai puțin răspândită și nu a constituit obiectul sesizărilor oficiale, dar totuși prezentă, ceea ce nu este în conformitate cu angajamentele OSCE și bunele practici. Unii membri ai guvernului au continuat să facă în mod activ agitație electorală pentru președinta în exercițiu în timp ce promovau realizările guvernului. Interlocutorii Misiunii ODIHR au invocat cazuri de exercitare a presiunii asupra cetățenilor pentru a vota în favoarea Maiei Sandu, precum și raportări de intimidare împotriva suporterilor PSRM.”; „Articolul 1 al Codului Electoral definește resursele administrative, în timp ce Articolul 16 specifică persoanele cărora se aplică asemenea prevederi. În data de 23 octombrie, Vice Prim-Ministrul și Ministrul Dezvoltării Economice și Digitalizării, a publicat mai multe postări

cu privire la vizitele efectuate la diverse fabrici sau asociații de afaceri (în 23 octombrie, 28 octombrie și 29 octombrie) pentru a o susține pe Doamna Sandu. În 24 octombrie, Ministrul Afacerilor Externe a scris despre activitățile campaniei sale electorale în Basarabeasca, unde a promovat instalarea panourilor solare și construcția turnurilor de apă, îndemnând alegătorii să „salveze Moldova” și să voteze pentru Doamna Sandu. În 30 octombrie, Doamna Sandu a anunțat despre beneficiile de pensionare pentru cetățenii care lucrează în Italia și, în aceeași zi, ministrul Muncii și Protecției Sociale a anunțat despre faptul că 31.000 de pensionari vor primi o plată unică de 2.300 MDL (119 Euro). Interlocutorii la nivel local au raportat îngrijorări cu privire la implicarea primarilor în cadrul campaniei electorale. Misiunea ODIHR a recepționat, de asemenea, acuzații cu privire la utilizarea abuzivă a resurselor administrative, inclusiv prezența materialelor de propagandă electorală pentru Doamna Sandu în holul primăriei din Strășeni și mobilizarea profesioniștilor din sectorul de educație, sănătate, precum și alte sectoare publice pentru a face agitație electorală în favoarea Doamnei Sandu în Sîngerei. Misiunea ODIHR a primit raportări despre cazuri similare în Cahul, Cantemir și Criuleni.”; „În Căușeni, doi interlocutori au raportat despre faptul că beneficiarii serviciilor de asistență socială au fost înștiințați că nu vor mai primi beneficii dacă nu vor vota pentru Doamna Sandu, cu un caz similar în Cantemir, în timp ce în Fălești, PSRM a declarat că angajații guvernului s-au confruntat cu presiuni de a participa în activități de agitație electorală sub amenințarea că și-ar putea pierde locurile de muncă. PSRM a raportat faptul că doi dintre susținătorii partidului au fost atacați în Chișinău, poliția a confirmat recepționarea raportării, care rămâne în curs de investigație.” Astfel, în opinia reclamantului, cele raportate de Misiunea internațională de observare a alegerilor în mod obiectiv pun la dubii corectitudinea procesului electoral, odată ce s-a evidențiat: utilizarea abuzivă a resurselor administrative, acoperirea mediatică neechilibrată, părtinirea din partea radiodifuzorului public, propagandă electorală, utilizarea limbaj xenofob din partea susținătorii PAS și lipsă de reacție promptă și adecvată din partea organelor de drept.

6. Referitor la atribuțiile Comisiei în raport cu acțiunile descrise, reclamantul a menționat prevederile art. 27 lit.a), art.91 alin.(9) din Codul electoral.

7. În ceea ce privește revendicarea unui drept vătămat, reclamantul a afirmat că deține statutul de concurent electoral în scrutinul prezidențial, organizarea alegerilor conform standardelor naționale și internaționale este o așteptare esențială, la care are dreptul. În dependență de îndeplinirea acestor obligații pozitive ale Comisiei Electorale Centrale depinde și rezultatul scrutinului, or, o reacție promptă și o deschidere față de competitorii electorali în ceea ce privește abaterile depistate, expune în realitate obligațiile respective. Drept urmare, în opinia reclamantului, includerea concluziilor misiunii de observare în raportul final este esențială

pentru a asigura transparența și credibilitatea procesului electoral. Aceste concluzii oferă o evaluare independentă și obiectivă a modului în care s-au desfășurat alegerile, evidențiind atât punctele forte, cât și eventualele nereguli sau deficiențe. Astfel, poate fi îmbunătățit procesul electoral pentru viitor, pot fi formulate recomandări concrete și pot consolida încrederea publicului în integritatea alegerilor, iar pentru a fi apreciate în mod corespunzător, aceste concluzii urmează a fi incluse în raportul care se prezintă Curții Constituționale, care se va expune asupra legalității procesului electoral.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

8. Prin hotărârea din 13 noiembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca neîntemeiată acțiunea în contencios administrativ înaintată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea pct. 2 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3206 din 8 noiembrie 2024 cu privire la sesizările Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078 din 6 noiembrie 2024, obligarea Comisiei Electorale Centrale să reflecte în raportul privind rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și 3 noiembrie 2024 constatările Misiunii internaționale de observare a alegerilor din Declarația privind constatările și concluziile preliminare, elaborată de Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), Adunarea Parlamentară a OSCE (AP OSCE), Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) și Parlamentul European (PE) pe marginea organizării scrutinului în raportul cu privire la rezultatele alegerilor prezidențiale și a misiunii de observare „Promo-LEX” expuse în sesizările Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” înregistrate cu nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078 din 6 noiembrie 2024.

9. Pentru a hotărî astfel, Curtea de Apel Chișinău a reținut că prin prezenta acțiune, reclamantul Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” revendică încălcarea dreptului său, manifestat prin restrângerea dreptului la alegeri transparente, considerând că nereflexarea constatărilor ale misiunilor de observare în raportul final al Comisiei este afectată integritatea întregului proces electoral.

10. Cu referire la prevederile art. 85 alin. (1), (2), art.88 alin.(1), (2) lit. a),b), alin.(3), (4), (5), (6), (7), (8), (9), (10), (11) din Codul electoral, instanța ierarhic inferioară a evidențiat că potrivit legislației observatorii sunt în drept de a sesiza președintelui organului electoral neregulile depistate, totodată constatările din raporturile misiunii internaționale de observare al alegerilor au constituit la rândul său obiectul unor sesizări, care au fost examinate sau readresate conform competenței (a se vedea dosarul administrativ).

11. În același context, cu referire la examinarea sesizărilor și contestațiilor, precum și rezultatul examinării acestora, operațiunile administrative întreprinse sau actele administrative adoptate se reflectă în raportul Comisiei Electorale Centrale cu privire la rezultatele alegerilor prezidențiale, la capitolul „Contenciosul electoral”.

12. Instanța a apreciat critic argumentele reclamantului Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” precum că sesizările nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078 au fost depuse în ordinea art. 91 alin. (9) Codul electoral, or potrivit acestora nu au fost reclamate încălcările admise în cadrul procesului de vot în ziua alegerilor, ci a fost formulată o solicitare cu privire la includerea în raportul cu privire la rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și 3 noiembrie 2024, al constatărilor misiunilor internaționale observare al alegerilor.

13. Totodată, instanța de judecată nu a considerat necesar a se expune asupra pretinselor încălcări invocate de către reclamant și care au fost reflectate în constatările misiunilor internaționale de observare, întrucât acestea nu constituie obiectul prezentei cauze, or, solicitarea reclamantului se referă la obligarea Comisiei Electorale Centrale de a le indica în raporturile cu privire la rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova. Conform art. 225 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ.

14. În ceea ce privește pretinsa obligație a Comisiei Electorale Centrale să reflecte în raportul privind rezultatele alegerilor prezidențiale constatările misiunilor internaționale de observare a alegerilor, instanța de judecată evidențiat că nu există premise cu privire la obligarea autorității publice de a reflecta rezultatele date, întrucât aceasta ar reprezenta o ingerință nejustificată în activitatea autorității electorale, în condițiile în care nu există reglementări care să instituie organului colegial electoral atare obligație. Astfel, instanța nu poate interveni în procesul decizional al autorității publice, care dispune de autonomie în emiterea actelor administrative, rolul instanței la rândul său este de a verifica respectarea cadrului legal, competenței și procedurii în adoptarea acestor acte, fără a evalua oportunitatea lor.

15. În același context a apreciat ca fiind întemeiate argumentele Comisiei Electorale Centrale precum că constatările misiunilor de observare nu fac parte din raportul Comisiei despre rezultatele alegerilor, iar monitorizarea alegerilor de către observatorii acreditați de organele electorale este o activitate independentă de cea a Comisiei.

16. În altă ordine de idei, instanța de judecată a evidențiat că potrivit punctului 1 din hotărârea nr. 3206 din 08 noiembrie 2024 s-a luat act de sesizările Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”

nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078 din 6 noiembrie 2024, iar în textul hotărârii, Comisia Electorală Centrală a indicat că informația privind incidentele din ziua votării, privitor la contestațiile și sesizările adresate în ziua votării, rezultatul examinării acestora, operațiunile administrative întreprinse sau actele administrative adoptate se reflectă în raportul Comisiei Electorale Centrale cu privire la rezultatele alegerilor prezidențiale, la capitolele privind organizarea, efectuarea votării și asigurarea securității procesului de votare și contenciosul electoral. Totodată, în raportul Comisiei Electorale Centrale se va menționa despre rapoartele misiunilor naționale de observare a alegerilor.

17. Instanța a mai stabilit că prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3209 din 9 noiembrie 2024 s-a aprobat Raportul Comisiei Electorale Centrale cu privire la rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024. Corespunzător, potrivit Raportului Comisiei Electorale Centrale cu privire la rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 se observă că la Capitolul 10, Monitorizarea alegerilor prezidențiale, la pagina 91 Comisia a făcut trimitere la constatările și concluziile preliminare al misiunilor de observație, totodată din conținutul raportului se atestă că după finalizarea perioadei electorale, acestea vor prezenta rapoartele finale, care vor conține și recomandări privind necesitatea revizuirii procedurilor electorale.

18. În acest sens instanța a considerat că este întemeiată și motivarea autorității pârâte precum că raportul Comisiei Electorale Centrale cu privire la rezultatul alegerilor prezidențiale din 20 octombrie și 3 noiembrie 2024, aprobat în conformitate cu art. 85 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022, include modul de organizare și desfășurare a scrutinului, cu detalii despre operațiunile administrative specifice fiecărei etape a procesului electoral, procedurile administrative inițiate la cererea subiecților de drept electoral și include și Sesizările nr. CEC-7/18077 și CEC-7/18078, depuse de reclamant la data de 6 noiembrie 2024, care au făcut obiectul hotărârii nr. 3206/2024 a Comisiei Electorale Centrale (a se vedea pagina 171 al Raportului, Capitolul 17 Contenciosul electoral).

19. Corespunzător, argumentele reclamantului Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” cu referire la faptul că prin nereflectarea în raport al constatărilor misiunilor internaționale este afectată transparența și integritatea procesului electoral, nu și-au găsit confirmare.

20. Prin urmare, la caz, nu există premise cu privire la anularea pct. 2 din Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3206 din 8 noiembrie 2024 cu privire la sesizările Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078 din 6 noiembrie 2024 și obligarea Comisiei Electorale Centrale să reflecte în raportul privind rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din

20 octombrie 2024 și 3 noiembrie 2024 constatările Misiunii internaționale de observare a alegerilor potrivit sesizărilor PSRM înregistrate cu nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078 din 6 noiembrie 2024, motiv pentru care a respins cererea de chemare în judecată al Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

21. La 14 noiembrie 2024, ora 16:25, prin intermediul poștei electronice (f.d.68), Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a depus recurs motivat împotriva hotărârii din 13 noiembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat declararea acestuia admisibil, admiterea recursului și casarea hotărârii contestate, emiterea unei noi decizii de admitere a acțiunii conform solicitărilor.

22. În motivarea recursului, reiterând în esență, circumstanțele de fapt redată în cererea de chemare în judecată, recurentul a invocat că drept urmare a dezacordului cu pct. 2 al hotărârii Comisiei Electorale Centrale din 8 noiembrie 2024, emisă în rezultatul examinării sesizărilor nr. CEC-7/18077 și nr. CEC-7/18078 din 6 noiembrie 2024, prin care s-a respins solicitarea de reflectare în raportul Comisiei Electorale Centrale privind rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 și 3 noiembrie 2024 a constatărilor misiunilor de observare menționate în sesizări, a contestat actul emis. Prin hotărârea din 13 noiembrie 2024, în rezultatul examinării acțiunii înaintate, s-a respins ca neîntemeiată, exprimând dezacordul cu această soluție.

23. Recurentul a evidențiat că art. 85 alin. (2) din Codul electoral nu prescrie o formă anumită a raportului cu privire la rezultatele alegerilor, însă reglementează faptul că trebuie să fie adoptat. La fel, etapele reflectare în referință în realitate diferă de cele adoptate prin hotărârea nr. 3209 din 9 noiembrie 2024 pentru aprobarea Raportului Comisiei Electorale Centrale cu privire la rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024. Or, în referință s-a menționat capitolul „confirmarea observatorilor în vederea monitorizării alegerilor prezidențiale”, iar în actul adoptat este intitulat „Capitolul 10. Monitorizarea alegerilor prezidențiale”, ce reprezintă o diferență esențială și evidentă. Prin urmare, nu există reglementări la art. 85 alin. (2) din Codul electoral care ar limita Comisia în reflectarea circumstanțelor importante pentru procesul electoral, inclusiv sub aspectul reflectării concluziilor misiunilor de observare. Astfel, este indiscutabil faptul că activitatea de monitorizare a unui scrutin de către observatorii naționali și internaționali acreditați de către organele electorale este una independentă de activitatea Comisiei, însă fără a examina concluziile și eventualele obiecții constatate, activitatea observatorilor este una formală și fără sens, ceea ce subminează procesul monitorizării alegerilor. Mai mult, anume faptul că monitorizarea alegerilor de către observatori are loc independent de activitatea comisiei și determină

importanța reflectării acestor concluzii, or, Comisia, odată ce și este autoritatea competentă să organizeze alegerile, nu va raporta propriile eșecuri sau neajunsuri în procesul electoral, iar acestea concluzii, eventual, pot fi evidențiate de misiunile de observare. De exemplu, Comisia în raportul elaborat nu a menționat că a refuzat examinarea unei sesizări pe marginea conținutului unui pliant agitațional, contrar propriei practici, însă a indicat că a restituit sesizarea și a comunicat cum urmează a fi contestată informația respectivă, iar faptul că această acțiune a fost una contrară practicii autorității publice a fost evidențiată de misiunea internațională de observare OSCE. Respectiv, prezentarea Raportului privind rezultatele alegerilor cu concluzii formulate inclusiv de misiunile de observare, este unica soluție de a oferi Curții Constituționale un document amplu, cu informații multiaspectuale și cu mai multe puncte de vedere. Or, în procesul confirmării sau infirmării legalității scrutinului conform art. 148 din Codul electoral, Curtea Constituțională urmează să dispună de informații complete, dar nu prezentate favorabil autorității care a organizat alegerile. Prin urmare, recurentul a considerat neîntemeiat argumentului privind imposibilitatea includerii în Raportul cu privire la rezultatele alegerilor și concluziile misiunilor de observare. Având în vedere că Curtea Constituțională se bazează pe Raportul prezentat de Comisie, calitatea acestui raport prezintă un interes sporit pentru concurentul electoral, or, abaterile depistate pot fi de natură a pune la dubii legalitatea scrutinului. Însă prezentarea informațiilor doar în mod statistic, nu permite Curții Constituționale formarea unei concluzii ample, ce ar face posibilă punerea reală în aplicare a prevederilor art. 148 din Codul electoral.

24. În ceea ce vizează relevanța reflectării concluziilor misiunilor de observare în raportul Comisiei, reiterând conținutul acestora conform acțiunii înaintate, recurentul a considerat că nesigilarea corespunzătoare a urnelor de vot, prezența nejustificată a persoanelor neautorizate în incinta secției de votare, lipsa locurilor sigure în vederea păstrării buletinelor de vot, încetarea/suspendarea nejustificată a votării în secția de votare, suspendarea funcționării SIAS Alegeri; situații când SIAS Alegeri indică faptul că alegătorul a votat, iar acesta susține că nu a votat, deficiențe în listele electorale, întreruperea procesului de filmare a procedurilor de votare și numărare a buletinelor de vot, în mod obiectiv bun la dubii corectitudinea procesului electoral, în special când abaterile menționate sunt identificate chiar de misiunea de observare a alegerilor.

25. De asemenea, în Declarația privind constatările și concluziile preliminare, elaborată de Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), Adunarea Parlamentară a OSCE (AP OSCE), Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) și Parlamentul European (PE). s-a atras atenția la unele nereguli cât pe parcursul celui de al doilea tur de scrutin, atât și din ziua votării, care, în opinia recurentului, la fel, în mod obiectiv pun la dubii corectitudinea procesului electoral, odată ce

s-a evidențiat: utilizarea abuzivă a resurselor administrative, acoperirea mediatică neechilibrată, părtinirea din partea radiodifuzorului public, propagandă electorală, utilizarea limbaj xenofob din partea susținătorii PAS și lipsă de reacție promptă și adecvată din partea organelor de drept.

26. În acest sens, a considerat pertinent de a reitera prevederile cadrului normativ aplicabil: Constituția Republicii Moldova, considerând statul de drept, pacea civică, democrația, demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic valori supreme, în special a indicat art. 38, art. 78. La fel, a citat prevederile art.2 alin. (1), (2), (3), art. 3, art. 4, art.5, art.6, art. 7 din Codul electoral. Astfel, în opinia recurentului, odată ce statul de drept este o valoare fundamentală, respectarea principiilor enumerate privind organizarea și participarea cetățenilor la alegeri constituie expunerea practică a acestei valori. Iar calitatea realizării acestor obligații pozitive poate fi apreciată doar de un observator independent, în speță - misiuni de observare, or, Comisia Electorală Centrală eventuale eșecuri nu le va include în raport, fiind neinteresată în acesta acțiune. Respectiv, reflectarea abaterilor și concluziilor formulate de misiuni de observare, reprezintă o acțiune importantă în vederea prezentării Curții Constituțional a unui raport amplu.

27. În ceea ce privește admisibilitatea recursului, pornind de la temeiurile introduse prin efectul Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, enumerate expres la art. 245¹ din Codul administrativ, a invocat expres: b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție. Astfel, având în vedere că prevederile citate au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023, fapt prevăzut în Legea nr. 246/2023, iar scrutinul prezidențial este primul (și unicul) cronologic după data de 01 septembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție urmează să declare prezentul recurs admisibil spre examinare în vederea consolidării jurisprudenței sale.

28. La 15 noiembrie 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatului copia recursului depus, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin extrasele din poșta electronică de expediere/recepționare, anexate la materialele dosarului (f.d.77,79).

29. La 16 noiembrie 2024, ora 13:50, prin intermediul poștei electronice (f.d.85), Comisia Electorală Centrală a depus referință la recurs, solicitând declararea acestuia inadmisibil sau, după caz, respingerea recursului ca neîntemeiat.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

30.Art. 95 din Codul electoral:

„(1) În perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

(8) Înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin.(1).”

31. Art. 100 din Codul electoral:

„(1) În perioada electorală, autoritățile competente examinează contestațiile în termen de 3 zile de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor. La examinarea litigiilor electorale, instanțele judecătorești aplică același termen, inclusiv în cadrul procedurilor de exercitare a căilor de atac.”

32. Art. 244 din Codul administrativ:

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

33. Art. 245¹ din Codul administrativ:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.”

34. Art. 246 din Codul administrativ:

„(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

(2) Recursul se declară inadmisibil în special când: h) recursul este vădit neîntemeiat.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

35. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că hotărârea Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată public la 13 noiembrie 2024 și conform extrasului din poșta electronică, hotărârea motivată a fost notificată la 14 noiembrie 2024 (f.d. 65). La 14 noiembrie 2024, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a depus recurs motivat împotriva hotărârii din 13 noiembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău. În asemenea circumstanțe

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal.

36. Din analiza prevederilor art. 245¹ – 246 din Codul administrativ, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

37. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

38. Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

39. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recursul depus de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta ar fi arbitrară sau că s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

40. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate minuțios de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate în mod corespunzător.

41. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 §1 al Convenției.

42. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute

la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

43. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unui asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

44. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

45. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

46. În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

47. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral, art. 230 și 246 alin. (2) lit. h) din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni